

Trykket som kronikk i Klassekampen 2011-08-24

Pushwagnermuseet

Av Petter Mejlænder

I 2004 laget Pushwagner serigrafiet *Shanti Devi*. Motivet er forfatteren Axel Jensens skute til kai ved Akershus festning. Allerede da forvandlet han krigens symbol til et åsted for fred, vitalitet, kosmisk erkjennelse og forbrødring mellom kunststartene. Nå vil han bygge museum der.

Mye avhenger av om valgkampen skal forholde seg like taus til utviklingen av festningen, som debatten har vært i kampen om det nedlagte kloakkrenseanlegget. Forsvarsbygg offentliggjør avgjørelsen 1. september, uten at en eneste meningsdanner har gitt lyd fra seg så langt. Krangelen har gått om kvinneparken, men ingen har ytret et pip om det sjeldne lokalet under festningsplassen, som peker ut den videre kursen for Akershus festning som kulturpark.

Renseanlegget, som striden nå står om, ble tatt i bruk i 1940, det året Pushwagner ble født, og det ble stengt i 1979, omtrent samtidig med at Pushwagners livsverk var ferdig konsipert.

Pushwagners trådte altså sine barnesko i et okkupert og tvers igjennom terrorisert Norge. Den stemningen har aldri sluppet ham. Alle som ser hans kunst aner angsten for ødeleggelse og den tause servilitet som baner vei for undergangen. Er det ikke noe av det samme vi nå har opplevd med massakren på Utøya og bomben som skulle utføre det som tyske bombefly aldri klarte, å utslette Regjeringen og Kongen?

Pushwagner skremmer oss ikke bare med visjonen om sivilisasjonen som åndsfattig militarisme, som i *Dadadata* og det monumentale *Jobkill*, han visualiserer også hvordan mennesket som sådan paralyseres av makten og dermed går den totale terrors ærend, som i *They are asleep* og *Soft City*.

Det interessante med Pushwagners satiriske blikk og skjelvende strek er at han presser oss ut over masse menneskenes selvutslettende holdning, og over mot det unike ved enkeltmennesket og muligheten for et rikt indre liv. I bildene hans kan vi lese at nettopp dét er helt avgjørende for å erstatte krig og terror, som konfliktløsning, med dialog, kultur og kunnskap. Det er denne nærmest desperate lengselen som ligger mellom strekene i hans motivverden. En underkuet livs- og skapertrang. Vi ser dette lyse i det glade barnet Bingo i *Soft City*, før det slukner og blir servilisert til automatmenneske.

Etter hans internasjonale gjennombrudd på Berlin-biennalen i 2008 ble det stadig tydeligere at hans verk lar seg tolke som en metafor for de fleste former for globale undergangsscenarier, også miljøkrisen, for å nevne ett eksempel. For Pushwagners verk skildrer menneskenes kollektive dårskap.

Men Pushwagner driver ikke med svartmaling. Han kommuniserer en stadig sterkere humor, glede og vitalitet. Jeg tror det er denne tvetydigheten i livsverket og

livsskjebnen, som har gjort Pushwagner til en av Norges mest omtalte og populære kunstnere.

Som tidligere uteligger, gatetegner og narkoman representerer Pushwagner bykulturens undergrunn og undergang, liksom han nå fronter byens forvandling og vekst. Byen er både hans liv, hans arena og hans tema. At byens ”kloakk” nå skal gi næring til hans kunst for at den kan vokse videre er derfor bare rett og rimelig.

Han kommer fra den intellektuelle og kunstneriske avantgarden, den som fødes i skitten. For Pushwagner har Hjelmsgate, Club 7, beatkultur, pop art, tekno og street art vært byens og undergrunnens næring. Alt sånt vil kunne finne en arena i et Pushwagnermuseum. Ikke rart han ønsker seg rensaneanlegget som evig hjem for sitt livsverk.

Et Pushwagnermuseum vil aldri bare kunne dreie seg om Pushwagner: Det vil speile verden og historien som en universell sivilisasjonssatire, og omfatte et utall kunstuttrykk og refleksjonsformer. Det faktum at Pushwagners motiver nå er blitt analysestoff til eksamen artium (det skjedde i år!) understreker dette poenget.

Pushwagner, og andre med ham, er overbevist om at hans kunst har en sterk nok meningsbærende kraft til å slå an den tonen festningen, hovedstaden og nasjonen nå trenger. I sommer fikk han overraskende støtte fra kurator Margot Weller ved Museum of Modern Art/MOMA i New York. ”Oslo trenger et Pushwagner-museum,” sa hun da hun besøkte Pushwagners galleri på Tjuvholmen 15. juli.

På Akershus festning kan det hele bli lett tilgjengelig for hundre tusener av turister. Det er et viktig poeng, for Pushwagners billedfortellinger gir like mye til kinesere som lever under Shanghais skyline, som de forteller aktivistene i den arabiske revolusjonen – eller, for den saks skyld, medlemmene av FNs miljøpanel. Pushwagners visuelle diktning snakker et språk alle forstår.

Pushwagners 137 meter lange gulv-til-tak-frise er som skreddersydd for rensaneanleggets store basseng. I tillegg vil han gi flere tusen arbeider i gave til hovedstaden. Og blir det som han vil, får hans gamle venn Axel Jensen et eget rom. Da vil det kunne bli liv i kloakken, og fredelige aktiviteter vil kunne fylle krigsanlegget og forvandle symbolikken som hviler over festningen.

Hvor ville det passe bedre å tematisere fredsarbeid – og sivilisasjonen som ”collateral damage” enn i Pushwagners verden? Det er heller ikke vanskelig å tenke seg en rosehage i festningens kulturpark til minne om det som skjedde i Regjeringskvartalet og på Utøya 22.7. Det finnes jo allerede minnesmerker for terrorofre i festningsområdet. Sånn sett er det mye som ville kunne falle på plass, hvis bare offentligheten våkner og tar tak i debatten. Det haster nå, for Forsvarsbygg vil helst ha en av de to gjenværende kommersielle aktørene, et svært kinoanlegg eller et konferanselanlegg med konsertscene. Skal vi alle la det skje uten å ta til motmæle? Er vi så umælende etter 22.7.? Lærte vi ingen ting av *Soft City* likevel?

Uansett virker temmelig åpenbart at det før eller siden kommer et Pushwagnermuseum ett eller annet sted i Oslo, for Pushwagner har bestemt seg. Men nå gjelder det altså Akershus festning.

*Petter Mejlænder har skrevet boken
Pushwagner og arbeider med en
biografi om kunstneren.*